

de Bayakakrant

Driemaandelijks tijdschrift / 28ste jaargang / september 2022

Het was een drukke zomer voor Zr. Lieve in Popokabaka. Dertien mensen uit België heeft ze op bezoek gehad. Voor het eerst hebben haar zus Lutje, schoonbroer Geert en dochter Lisa haar werk in Popokabaka kunnen ervaren. Het relaas van Lisa lees je in dit krantje. Daarnaast zijn ook broer Geert, met zijn echtgenote Geertrui en dochters Hanne en Ruth gaan helpen, ruim 4 jaar na de vorige keer. Vervolgens hebben de twee studentes Maélyne en Freya voor het eerst kennis gemaakt met Congo en Popokabaka. En tenslotte zijn ook Kathy en dochter Janne, en Linde met neefje Emile (opnieuw) mee gaan leven.

Zo veel bezoeken maakt het ook voor Lieve zwaar, want ze wil dat iedereen een fijn verblijf heeft. Anderzijds maakt zoveel engagement ook veel mogelijk. Veel extra handen zijn welkom, om te werken, om met de kinderen te spelen, om overal handen toe te steken.

Na alle drukte in Popo, is Lieve nu sinds 18 september voor enkele weken in België, om uit te rusten, én om voortdurend dingen te regelen voor het weeshuis, de kinderen, de gemeenschap en ook het Bayakafeest mee te helpen voorbereiden. Want ook al is het weeshuis zelfbedruipend voor de dagelijkse werking, investeringen zijn en blijven nodig. Lieve zal er dus ook bij zijn op het Bayakafeest op 15 en 16 oktober. Jij komt toch ook mee-feesten? Hartelijk welkom!

Informatie Bayakafeest zie laatste bladzijde

Bezoekers aan het woord **Lisa vertelt juli 2022 Popokabaka**

Lieve Bayakavrienden

Ik ben voor het eerst deze zomer mijn tante gaan bezoeken in Congo. Samen met mijn ouders, mijn tante Trui en mijn nicht Hanne kwamen we 's avonds laat op 30 juni aan in de hoofdstad Kinshasa waar we een warm welkom kregen van mijn tante, Ya Lieve en een aantal Congoleze zusters. Voor we ons avontuur in Popo begonnen, spendeerden we een aantal dagen in Kinshasa, om de containers te ledigen en het nodige voor het weeshuis mee te nemen.

Aankomst en eerste indruk

Onmiddellijk vielen er een aantal verschillen op tussen België en Congo: zo wordt het in Congo veel vroeger donker (om 18u hou je best al je zaklamp bij de hand), en is er geen stromend water om je mee te wassen.

In Kinshasa hadden we meestal wel nog stromend water om de handen te wassen en het toilet door te spoelen, maar in Popo viel ook die luxe weg.

Na een aantal dagen zwoegen in de hoofdstad, begonnen we onze reis naar Popo. Tijdens deze 380 km lange tocht evolueerde het landschap van stad naar brousse: stenen gebouwen werden vervangen door strooien hutjes, en asfaltwegen werden vervangen door smalle zandpaadjes. Hierdoor ook ging het rijden zeer langzaam en nam de tocht een hele dag (van 5u 's ochtends tot 18u 's avonds) in

beslag. We kwamen na zonsondergang aan in het weeshuis waar we verwelkomd werden door alle kinderen met een lied en veel knuffels, en zo kon ons avontuur van start gaan.

Droog en warm

Als het in België zomer is, is het in Congo droogseizoen. Dan slaat het gras een bruine, dorre kleur uit en kan de droogte zorgen voor een tekort aan water. Dat werd ons vooral duidelijk toen we een bezoekje brachten aan de visvijvers: zes van de acht vijvers stonden zo goed als droog. In het weeshuis zelf hebben ze dit probleem bestreden door regenputten aan te leggen waar het water van tijdens het regenseizoen in terecht komt en

daar opgeslagen wordt. Zo is er altijd een voorraad. Tijdens ons verblijf was er echter een probleem: veel dakgoten van de gebouwen ontbraken of waren afgebroken, en de buis die het water naar de regenputten brengt was kapot. Hierdoor stonden twee van de drie regenputten brak en ook in de laatste was de hoeveelheid water maar schaars. Om toch voldoende water te hebben reed Bertin, de chauffeur, bijna elke dag meerdere keren naar de rivier samen met de oudere jongens van het weeshuis of met de Spaanse jongens, die bij de pastoor op bezoek waren, om de voorraad water aan te vullen. Dat rivierwater wordt dan gebruikt om het toilet door te spoelen, om te poetsen, om de groentetuin water te geven enz.

Werken in het weeshuis

De voornaamste reden waarom we deze zomer naar Congo gegaan zijn, is niet om zomaar een exotisch reisje met safari's, maar om steun te bieden aan de zusters en de kinderen in het weeshuis. Doordat we met een aantal mensen gekomen waren en er een maand gebleven zijn, hebben we wel heel wat werk kunnen verrichten.

Ten eerste waren er de kinderen. Met zes peuters, vier kleuters en een heleboel kinderen die zich

klaarmaakten om de vakantiemaanden bij hun familie te spenderen, stond het huis vaak ondersteboven. Toen de meeste kinderen er nog waren, deden Trui, Hanne en ik ons best om ze allemaal eens bij ons te nemen en ze wat basiskennis zoals kleuren en getallen aan te leren. Dat was niet altijd even gemakkelijk, maar de kinderen werkten goed mee.

Wat het werken met de kinderen betreft, waren het echter de peuters die het meeste tijd in beslag namen. Elke ochtend en avond bereidden we hun maaltijden voor en namen we elk één op onze schoot om ze eten te geven

– behalve Kato die erop stond alleen te eten, en later ook Anne die het voorbeeld van haar zus begon te volgen. 's Avonds gaven we hen een bad, en overdag spendeerden we nog wat tijd om met hen te spelen.

Nieuwe installatie

Naast het zorgen voor de kinderen, was er nog heel wat werk te doen in en rond het weeshuis. Een heel belangrijk werk dat mijn vader verricht

heeft, is de installatie van de waterpompen. Om water uit de regenputten te kunnen halen, moest men het deksel opheffen en dan aan de hand van een lange stok met daaraan een lege verfpot zo water uit de regenput halen. Dit systeem had echter een groot

probleem: als de regenput openstond, was er altijd het gevaar dat één van de kleine kinderen erin zou tuimelen. Nu dat de waterpompen er staan, moeten de deksels niet meer worden geopend, en kan men op een veilige manier aan water geraken. Terwijl mijn vader met de waterpompen bezig was, is de rest van ons aan een ander belangrijk werk begonnen: opruimen en sorteren. Omdat er heel veel tijd kruipt in het zorgen voor de kinderen, heeft mijn tante amper tijd om daarnaast nog alle spullen die ze van jullie uit België krijgt, een plaats te geven. Dat is natuurlijk heel jammer, want zuster Lieve, en alle kinderen in het weeshuis zijn oneindig dankbaar voor

alle steun die ze krijgen van jullie. Het tekort aan tijd om te sorteren is ook voor mijn tante heel vervelend, want als ze iets nodig heeft, wordt het altijd een hele zoektocht. Gelukkig hebben wij een handje kunnen toesteken. In de klerenkamer liggen alle kleren nu per maat en per kledingsoort mooi gesorteerd op rekken. De voorraadkamer hebben we volledig gekuist en al het gerief mooi gewassen. Het grootste werk was echter de dépot. Die stond vol met tonnen kleren, speelgoed, schoolgerief, enz. Ook deze hebben we volledig gekuist en al het gerief per soort gesorteerd. De kleren werden dan verder in de klerenkamer gesorteerd, waar ook een deel van de schoenen terecht kwam. Het

speelgoed hebben we gewassen en per soort in dozen gestoken, die we in de tweede voorraadkamer op rekken hebben geplaatst samen met schoolgerief.

Een aantal ervaringen van Geertrui juli 2022 Popokabaka

In 2018 zijn we met ons gezin voor het eerst naar Popokabaka geweest. De kinderen waren toen tussen de 16 en 9 jaar oud. Dat bezoek heeft op hen een heel diepe indruk nagelaten en nadien werd er ook thuis vaak over verteld. Hanne had toen al meteen aangegeven dat ze terug wou, om te helpen. Nu ze 18 is en dus een extra lange

zomervakantie heeft, was het nu het ideale moment om een maand naar Congo te gaan als vrijwilliger. Als mama ging ik maar al te graag mee. Werk is er in het weeshuis immers meer dan genoeg. Echtgenoot Geert en dochter Ruth (nu 13) zijn dan na 14 dagen gevolgd. De twee andere kinderen, Jacob en Mira, zijn onverwacht thuis moeten blijven. De verplichte coronatest voor vertrek wees uit dat ze corona hadden, zonder te beseffen, en dus mochten ze niet vertrekken...

Water, water, water

Je las het al bij Lisa: water is zo belangrijk in Congo. De dakgoten van het weeshuis en de leidingen worden momenteel allemaal hersteld, en dus zullen de citernes in het regenseizoen terug vol stromen. Omdat er nu niet veel water was, zijn we extra zuinig omgesprongen met het water.

De was met de kleren van de kinderen en ook onze was deden we in de rivier, gelukkig op maar een half uurtje stappen van het weeshuis. En het water van de rivier deed zo'n deugd, maar het blijft lastig om gebukt alle kleren te wassen, te spoelen enz. Onze rug liet zich voelen, en dat zal bij de Congolese mama's niet anders zijn. Na het wassen van de kleren, wassen de vrouwen zich in de rivier (de mannen komen niet in dit stuk van de rivier). En onze kinderen vonden het zalig om, samen met enkele grotere meisjes van het weeshuis, dan nog wat te spelen en te zwemmen in het frisse water. Nadien volgt dan wel de tocht bergop door het zand terug naar het weeshuis, met alle natte (en dus zware) was, maar zo'n zwempartij geeft extra energie. Even terzijde: de wasplaats is aan de 'veilige' rivier. Dichterbij het weeshuis is er ook een andere rivier, de grote Kwango-stroom, maar daar zitten krokodillen...

Het nut van de diepvriezers

Vorig jaar werden enkele diepvriezers (die met zonne-energie werken) aangekocht voor het weeshuis, met het oog op het kunnen bewaren van voedsel wanneer er 'overvloed' is (bv. wanneer een koe geslacht wordt).

Ter plekke hebben we gezien dat die inderdaad heel goed werken én nuttig zijn. Er is bovendien een handeltje ontstaan waardoor er extra inkomsten voor het weeshuis gegenereerd worden. Vanuit de hoofdstad brengt de jeep van het weeshuis ingevroren vis en kippen aan. Die producten zijn haast niet meer te verkrijgen in Popokabaka, vooral omdat transport zo moeilijk is. Het nieuws dat er opnieuw een voorraad is in het weeshuis, verspreidde zich als een lopend vuurtje. Wie het kan betalen, komt kip of vis kopen, zelfs de ‘restaurantuitbaters’ komen hun kip kopen in het weeshuis. De (kleine) winst die er is met de verkoop, komt helemaal ten goede aan het weeshuis en dus aan de kinderen. Een goede investering!

Nieuw: de groentetuin

Toen we vier jaar terug in Popo waren, had men een eerste (wat mislukte) poging gedaan om een groentetuin aan te leggen. Wat een verrassing bij dit tweede bezoek: de groentetuin lag er nu prachtig bij! Een grote verscheidenheid aan vruchten in mooi aangelegde bedden. Tomaten herkenden we en een soort pepers, maar nog zeker een tiental andere groenten stonden te blinken in de zon. Alles kan wel maar groeien dankzij dagelijks water geven, veel water geven. Gelukkig is er de jeep die rivierwater kan gaan halen, anders zou alles kapot gaan. Nu de dakgoten hersteld zullen zijn, zal er voldoende water opgevangen worden om het volgende droogseizoen door te komen zonder extra aanvoer door de jeep (want de benzine is daar natuurlijk ook heel duur). De tuin is het werk van één van de twee Congolese zusters

die in het weeshuis leven. Lieve vertelde dat ze nu nagenoeg voldoende groenten hebben voor het hele weeshuis. Dure groenten kopen is dus (bijna) niet meer nodig.

Kinderen trekken naar de clan

Ook in Congo is het schoolvakantie in juli en augustus. Het is een bewuste keuze van de zusters om de weeskinderen in de zomervakantie zoveel mogelijk naar hun familie, hun clan te sturen. Zo blijven ze ook

de lokale gebruiken en cultuur kennen. Eens ze een diploma hebben, verlaten de kinderen het weeshuis en moeten ze op eigen benen kunnen staan en leven volgens hun eigen tradities. De kinderen worden daarom nu ook tweetalig opgevoed. Aangezien Frans de onderwijstaal is, en de kinderen dus Frans moeten leren, is de voertaal in het weeshuis Frans. Zo hebben de kinderen een voorsprong wanneer ze naar school gaan. Maar de kennis van de eigen taal, het Kiyaka-Kikongo, was daardoor niet altijd meer even goed, wat problemen gaf als de kinderen naar de clan gaan (waar de meesten geen Frans kennen). Daarom wordt het spreken van de eigen taal nu ook gestimuleerd, zodat ze sterker staan in het dagelijkse

leven. Wat een overvloed aan heerlijke klanken, dat Kiyaka-Kikongo. We luisterden vol bewondering naar Ya Lieve, die de taal perfect beheerst en hele verhalen vertelt aan de weeskinderen in hun taal! Begin juli hing de spanning in het weeshuis: de kinderen (eens ze een jaar of vijf zijn) vertrokken in groepjes naar hun clan. Sommigen gaan te voet (soms een hele dag stappen!), anderen worden opgehaald of worden weggebracht met de jeep. Voor alle kinderen wordt een tas gevuld met wat kleren in, een stuk zeep, een tandenborstel en tandpasta, en wat voedsel voor de familie. Nu snappen we waarom Lieve zo graag weekendtassen, sportzakken enz. heeft. En wat hebben we moeten zoeken in de dépot om voldoende reiszakken te vinden! Uiteindelijk hadden we toch een zak te weinig, en Lieve heeft dan maar haar eigen zak meegegeven... Volgend jaar heeft ze er opnieuw een 70-tal nodig! Want de zakken 'zien af': veel stof, ritsen die stuk gaan, de tassen worden bovenop de jeep geladen tussen ander materiaal. En vaak komen de kinderen terug uit vakantie met lege handen, zodat er elk jaar veel reiszakken nodig zijn. Daarom deze warme oproep: heb je nog een weekendtas, een sporttas enz. liggen? Ze hoeven niet mooi te zijn, maar moeten goed kunnen sluiten. Bezorg ze aan iemand van de Bayakavrienden of aan de familie van Lieve. Ze worden met veel dank aanvaard én nuttig gebruikt.

De rol van de Kerk

Vier jaar geleden was het onze zoon Jacob al opgevallen (als 16-jarige toen) dat de Kerk zeer belangrijk is. Voor de handel en transport van zieken bv. is de jeep van de zusters of van de bisschop nodig, voor het onderwijs en de gezondheidszorg staan de religieuzen in enz. En dat was dit jaar nog opvallender. Op een bepaald moment zagen we dat er een grote groep mensen verzameld was aan de gebouwen van Caritas Catholica in Popo. Dat bleken onderwijzers en leerkrachten te zijn uit de hele provincie Popokabaka. Hun loon was al vier maanden niet meer uitbetaald en ze zouden nu betaald worden. De overheid slaagt er niet meer in om dat zelf te organiseren. Dus doet de staat nu beroep op de Kerk. Er wordt een jeep van de religieuzen vol met geld (letterlijk, echt volgestouwd met zakken geld!) in het grootste geheim naar Popo gestuurd en daar overhandigd aan de mensen van Caritas Catholica. Zij staan nu in voor de uitbetaling van de lonen, want hoe erg het ook klinkt:

de overheid kan haar eigen ambtenaren niet vertrouwen (en dat is niet door ons westerlingen gezegd, maar komt uit de mond van een hoogstaande Congolees). De uitbetaling duurt meerdere dagen en dan komen de gewiekste lokale vrouwen op de proppen. Meteen stalden ze wat voedsel en drank uit om te verkopen, want nu de leerkrachten uitbetaald werden, hadden ze geld en zouden ze wel iets kopen. Dit is de

dagelijkse strijd om te overleven in de praktijk. Het doet ons ook beseffen dat het zo gemakkelijk gezegd is dat corruptie e.d. moet stoppen. Maar stel jezelf eens in de plaats: je wordt vier maanden niet betaald, je wil je kinderen onderwijs laten volgen omdat je hen een goede toekomst wil geven, is het dan zo abnormaal dat je probeert om op alle mogelijke manieren toch iets van geld te krijgen, zodat je je kinderen eten kan geven? Dit is geen goedkeuring natuurlijk, maar het doet je wel nadenken. Is 'stelen' uit armoede een misdaad? Daarover hebben we verschillende keren gediscussieerd 's avonds aan tafel. En ook dat zijn levenslessen die we onze kinderen en jongeren willen meegeven. En of ze stil waren op die momenten...

28ste Bayakafeest op 15 en 16 oktober 2022

Feestweekend in De Wissel

We starten op **zaterdag 15 oktober** om **18.00 u.** met een viering in de parochiekerk te Zwevezele. Daarna feesten wij verder in de culturele centra met: aperitief, warme maaltijd, presentatie over Popo, tombola, verkoopstand en infostand. Op **zondag 16 oktober** starten wij om 11.30 u. Hetzelfde feestprogramma van de zaterdag, met uitzondering van de viering, wordt er herhaald. De prijs voor een kaart aperitief + maaltijd bedraagt

- **18 euro voor volwassenen**
- **9 euro voor kinderen (-12j)**

INSCHRIJVEN KAN TOT VRIJDAG 7 OKTOBER

- door middel van overschrijving: BE22 3800 1632 2747

Vermeld in de mededeling: Zaterdag of Zondag + ...x V (= het aantal volwassenen- en ... x K (= het aantal kinderen)

De kaarten zullen aan de ingang van de zaal aan u bezorgd worden.

- of door kaarten te kopen in het Naaihoekje, Marktpllein 33, 8750 Zwevezele of bij de leden van de Bayakagroep.

Zoals de voorbije jaren zullen we ook nu alle tafels op voorhand schikken en aan iedereen een vaste plaats geven. Het is dus belangrijk dat je juist doorgeeft met hoeveel mensen je komt.

Lieve zal er bij zijn op het feest. Wij hopen jullie talrijk te mogen verwachten tijdens ons 28ste feestweekend.

vzw 'De Bayaka-vrienden'

Marktpllein 33, 8750 Zwevezele, Tel. 051/613244 – 0495/412715

E-mailadres: bayakavrienden@telenet.be

Website: www.bayakavrienden.be

Reknr.: BE22 3800 1632 2747